

PREGÓ DE FESTA MAJOR 2014

Pregoner: Joaquim Illas i Illas (Blanes, 26.07.1909)

Autoritats, blanencs, estiuejants... Sigueu tots benvinguts i moltes gràcies per ser avui aquí. Bona tarda a tothom!

En primer lloc voldria agrair a les persones que han fet possible que avui sigui aquí dalt, fent de pregoner de la Festa Major del meu poble: a l'Ajuntament i als responsables, als companys i col·laboradors de l'Arxiu Municipal. A tots, moltes gràcies!

Podríem dir que la meva vida ha sigut i és una festa. I és una festa perquè també vaig néixer en plena festa, el dia de Santa Anna, el dia gran de la nostra Festa Major, el 26 de juliol de 1909.

Si, d'aquí a 6 dies faré 105 anys, i us he de dir que això del viure és de les coses més boniques que m'hagin pogut passar, la qual cosa em mena a dir-vos que el passat que jo recordo no fou pas millor que aquest meu present regalat.

Tot i els problemes i els moments tristos, que sempre n'hi ha a la vida, el balanç és altament positiu. A la vida, si vas pel bon camí: te n'en surts!

Sóc un home de poble, senzill; podríem dir que sóc un home gran amb idees modernes; però, sense cap mèrit especial a diferència de molts dels pregoners que m'han precedit.

-

He sigut testimoni de fets importants de la nostra història. És veritat. Vaig néixer quan el país vivia la Setmana Tràgica, i després em va tocar viure altres episodis com la Primera Guerra Mundial, la dictadura d'en Primo de Rivera, la Segona República, la Guerra Civil, la dictadura franquista, l'arribada de la Democràcia i 3 monarquies.

M'agrada estar informat i saber tot allò que és notícia, estic a l'aguait de les coses que passen al poble i arreu del país.

Caminar, m'agrada molt caminar, i veure amb els meus ulls com és el dia a dia del poble. Com canvien les coses: la majoria a millor.

Jo em quedo amb el Blanes d'ara, perquè les persones tenen un benestar que abans era impensable! Abans, la crisi era permanent! Això sí, abans potser es vivia més tranquil: "pobrets i alegrets" que en dèiem.

Sempre m'ha agradat bellugar-me amunt i avall. M'he fet molts de tips de pujar a Sant Joan! Un dels meus racons preferits és la roca des Viver a Cala

Bona, a Sant Franciscu que dèiem nosaltres. Ara seria complicat anar-hi; doncs, han desaparegut molts dels caminois que vorejaven la costa. Encara camino cada dia, ara pel passeig. Això si, sempre porto a sobre el mòbil!

-

Quan vaig néixer el meu carrer portava el nom de carrer del Mar, ara se'n diu Roig i Jalpí. Vivia en una escaleta al costat mateix de la casa on visc des de fa molts anys. El meu pare es deia Rafel, però li deien Rafalet o Falet. És per aquesta raó que a casa va quedar aquest motiu, a can Falet. I jo sóc en Falet. Poca gent em diu Joaquim. I, és clar, el dia 26 de juliol, a més de fer anys, també és el meu sant. Sembla que ningú se'n recordi dels Joaquims i Joaquimes!

Jo vaig ser el gran de quatre germans, tres nois i una noia. Els pares no ens podien donar carrera, però vaig poder estudiar al col·legi dels Padres fins els 12 o 13 anys.

El pare feia de mariner a la barca de can Sisó i anaven a pescar al bou. I també feia espardenyes. La mare era filla d'una família de pescadors.

A casa teníem un petit establiment, molt petit, una abacería que en dèiem, on s'hi venia des d'esperit de vi a fideus, carburo, petroli, arrel de malvi i sucre candi...

També veníem sèu, per varar i treure les barques, per mitjà d'uns pals i un palanqui. Als pals s'hi posava sèu perquè la barca llisqués, tant per varar com per treure. “El sèu vara i treu”.

Vivíem al costat del Primer Casino, una societat, la més antiga de Blanes, encara en actiu, que van fundar els americanos amb alguns propietaris rics del poble. Tenia sala de billar, saló per prendre el cafè i sala de ball. I uns “soterrianus”!, que en dèiem en parlar blanenc.

Els Mañach eren els qui regentaven el Casino, n'eren els conserges. Al Casino s'hi reunia gent de la colònia estiuejant i famílies blanenques importants: en Josep Maria de Sagarra; en Vicenç “Udal”, pare d'en Vicenç Coma Soley; els Garriga Massó; Amado Carreras...

Recordo els Milà i Camps, que vivien en una casa senyorial al passeig de Mar. Abans era can Guardiola, un americano molt ric que va fer-se aquesta casa d'estiueig a Blanes i casat amb una dona molt més jove que ell, la senyora Rosario, que va quedar vídua i es va casar amb en Milà i Camps. També recordo que tenien cotxe de cavalls.

Com ens havia explicat amb el seu sentit de l'humor l'amic Güelfo Zola: es diu que el senyor Milà no es va casar amb la vídua Guardiola, sinó amb la guardiola de la vídua!

El passeig de Mar era més tranquil i sense trànsit, però, al costat, a tocar a la platja, hi havia les drassanes: com la d'en Pepito "Bagué", Vieta, la dels Gibernau, "Esteveta" i la dels Burell, que després es va traslladar als Pins.

Els vaixells en construcció eren macos de veure.

Blanes vivia d'esquena a mar! Eren 4 els que anaven a nedar. Avui gairebé tothom sap nedar, però en els anys de la meva joventut no era així.

Unes cordes i unes bótes que suraven a l'aigua, ferrades amb una àncora, servien per fer les primeres lliçons de natació.

La temporada de banys a Blanes s'inaugurava de manera oficial el 10 de juliol, per Sant Cristòfol: hi havia els banys de la Jerònima, davant del carrer Ample, i els de cal Cabo de Mar, aquests fets de roba, més senzills, davant de la Casa del Poble.

A Blanes hi havia més d'una sala de ball. També es feia ball a la Casa del Poble —ja al carrer de la Muralla— i on ara hi ha La Caixa, a la plaça d'Espanya, hi havia la del cafè dels Terrassans amb una planta baixa i un pis: hi havia la sala per jugar a cartes i a la casa del costat, a can Girbau, hi tenien llogat el pis de dalt que funcionava com a sala de ball. Encara recordo el dia que s'hi va calar foc!

A la meva dona Dolors la vaig conèixer en una altra sala de ball, la que hi havia al primer pis de l'edifici

de can Bastart, on es va traslladar el cafè dels Terrassans, que encara segueix al mateix lloc, en el pis de dalt on s'hi ballava, ara s'hi fan els plens municipals!

Quan la gent no tenia diners s'havia de divertir de la manera que fos. Al ball i a les sardanes era l'únic moment que els joves, nois i noies, es podien apropar un xic. Aleshores es ballava molt i també es cantava molt, més que ara!

-

La primera feina que vaig fer era anar a *engurnir* espardenyes, a can Viñas, jo encara anava a escola.

La fabricació d'espardenyes era una indústria molt important a Blanes. Hi havia moltes botigues, el què ara en diríem tallers: com la de cas Macaco, la de can Solanes, a can Sebastià , a can Calella...

Els homes cosien les soles i les dones posaven les empenyes. L'home en el banc ordia i cosia la sola i la dona, amb el claurador, enganxava la sola i muntava l'*empenye* i el taló. I quan estava tot muntat s'havia d'*engurnir* amb les betes perquè l'espardenya s'aguantés, ja que va lligada al turmell. Ara tornen a estar de moda ses espardenyes!

Amb 14 anys vaig anar una temporada a fer d'aprenent al taller mecànic de la fàbrica de can Tosas, al capdamunt del carrer de l'Esperança, però

quan vaig saber que en Matas havia muntat un petit taller, me'n hi vaig anar.

A l'any 1929 vaig treballar un temps a França, entre altres llocs a Burdeus, als "Chantiers de la Gironda", uns astillers on es feien reparacions de vaixells, sempre com a torner mecànic.

De retorn a Blanes vaig fer de motorista a un quillat de pesca propietat de l'*americano* i exalcalde Bonaventura Puig, en Gallet, però de seguida vaig tornar al taller de can Matas i m'hi vaig quedar fins que va arribar el mal son, el dia 18 de juliol de 1936.

Vaig passar la guerra entre Arenys de Mar i Blanes, treballant com a torner mecànic. Mobilitzat a indústries de guerra. Els tallers de Blanes eren muntats a can Gaiart, a la zona del Control.

Acabada la Guerra torno al taller de can Matas, però quan tinc 33 anys em surt l'oportunitat de fer-me càrrec del taller de can Tosas: hi vaig estar 7 anys.

Jo no em volia fer vell en una fàbrica! I com que a casa teníem la botiga... Hi ha moments a la vida que s'han de prendre decisions.

El país s'anava refent. A Blanes hi arribaven els primers turistes amb motxilles des de Barcelona i altres ciutats, com Sabadell, Terrassa... Visitaven la platja de Sant Francisco. També hi havia un servei de can Brillas per anar de l'estació del tren fins a Santa Cristina.

I va ser pels volts de 1950 que decideixo dedicar-me de ple a la botiga, perquè can Falet continués obert. Llavors el meu pare encara vivia i anava a pescar. Hi havia dificultats per trobar *gènere* i havia de fer viatges fins a Girona i Barcelona a buscar molts productes. Els diumenges anava en bicicleta a Tordera a buscar ous!

Una cosa si que us vull dir, vam ser els primers de Blanes a muntar una botiga de tipus autoservei! Era l'any 1968, quan Blanes viu el punt àlgid del turisme.

I ja tenim en funcionament "Autoservei Falet", tot molt senzill, no hi havia diners, però modern, això si que ho era. A l'estiu hi veníem licors pels turistes. La botiga es va tancar l'any 2000, quan va morir la meva dona.

I Blanes... Ha canviat tant!

Si tanco els ulls puc veure estampes d'aquelles que fan poble, personatges i situacions que ja no tornaran: en Sarassa repartint gots de cafè; la Paula Juliana; uns vells que venen de tirar l'art; les tartanes de can Brillas anant a l'estació portant gent; la remor dels ferrers, manyàs i boters treballant al carrer; les dones que van a rentar la roba al rec; el cant del nunci de l'Ajuntament i de les rifadores; l'olor dels carrers de terra acabats de regar, dels berenars de pa amb vi i sucre, quan n'hi havia... Però al Blanes del segle XXI n'hi ha d'altres d'estampes. Hi ha un temps per a cada cosa en aquest món!

-

A la meva infància la plaça d'Espanya que ara tots coneixem no existia pas. Era una continuació del passeig de Dintre. Hi havia uns plataners enormes! Era el lloc on es feia la plaça. Aquest era l'espai on anàvem a jugar de petits: a baleta, al runy, a capbitlló, a bitlles...

Recordo que hi havia un peu d'obra alt amb un braç de ferro i tres llums. Quan havíem de quedar amb els amics per anar a jugar dèiem: On ens trobarem? Als tres llums!

A la plaça, enmig dels plàtans gruixuts, enormes, i d'esquena a la casa dels americanos Massó, la Villa Obdúlia, on ara hi ha l'edifici Miramar, s'hi reunien les pageses amb els cabassos de verdures i hortalisses i com que llavors a les cases es feia molta escudella, també hi havia unes dones que venien cigrons i fesols remullats a tocar de les taules dels carnissers i les gallinaires.

De taules de carnissers hi havia: el dels Mañach, en Pepito Enric, en Pep Maria i el d'en Queldra. I les taules de les gallinaires, del meu record, eren: la de la Pepa Barreras i la de cal Magre.

A les 6 o 7 del matí ja senties el grinyolar de les rodes de ferro d'aquestes taules que els venedors carretejaven en direcció a la plaça, on hi venien moltes menuderies: pedrers, menuts de gallina,

crestes, potes...S'aprofitava tot! De talls de vedella, però, se'n veien pocs!

Ara penso amb en Pepitu, que repartia la carn a les carnisseries amb un carro de color vermell. En Pepito també recollia les escombraries del poble amb un altre carro i amb un altre anava a buscar els morts a les cases. En aquells anys s'havia de fer més d'una feina per poder subsistir.

I tant de parlar de menjar m'ha entrat gana. Perquè jo sopo aviat i vaig a dormir d'hora, perquè m'aixeco cap a tres quarts de set, esmorzo i a mig matí vaig a caminar, que ja us he dit que m'agrada molt. I, segons el vent que faci, si Llevant o Garbí, agafo una ruta o una altra.

Caminar i menjar sa, poc i bo, sobretot verdures, algú serrà a la brasa o peix a la planxa que també m'agrada i, fins i tot de tant en tant: una copeta de vi negre, això si, ha de ser bo! A quarts de vuit ja he sopat i a tres quarts de deu ja dormo!

-

Cap el 2001 em van demanar que col·laborés en el programa de televisió que Thalassa dedicava a l'estudiós marítim Emerencià Roig, tant vinculat amb Blanes. I de col·laborar amb TV3 a fer-ho a l'Arxiu Municipal, formant part del grup de col·laboradors de la secció d'imatges, documentant fotografies, intentant posar noms de persones i llocs i ajudant

amb el meu testimoni a deixar per escrit anècdotes i curiositats del nostre poble i la seva gent.

Els dimarts és el dia que ens reunim a l'Arxiu un bon nombre de col·laboradors. I després de l'Arxiu cap al Casino a llegir el diari abans d'anar a dinar!

És veritat que per arribar fins aquí, per poder celebrar 105 anys, ha calgut una vida de treball i lluita per tirar endavant la família, estar al peu del canó a la botiga i juntament amb la meva esposa donar la millor educació als nostres dos fills: la Maria Àngela i en Franciscu, casat amb la Dolors de can Benet.

Tal com deia la llegenda del rellotge de sol de la casa de la Creu, la residència de l'escriptor i pediatre Dr. Roig i Raventós: "Passa el temps com la ventada. De belleses i bondats dóna't pressa a fer sembrada." I diuen que qui sembla recull i ara puc gaudir de la companyia dels néts, ja grans, en Xavier i en Marc, i dels besnéts, en Fèlix i la Jana.

A la vida no s'ha de tenir por als nous reptes, ni als canvis. Això sí, les coses s'han de fer ben fetes, "sin prisa pero sin pausa", pensant molt bé allò que has de fer.

Per anar acabant, m'agradaria recitar-vos una poesia que es titula "La terra de xauxa" d'Antoni Bori i Fontestà.

POESIA (5 MINUTS)

I ara si, per acabar, que ja és hora de plegar, us vull desitjar a tots els que m'acompanyeu avui en aquest dia tant especial per a mi, als que sou a la plaça i als qui no heu pogut venir: una molt bona Festa Major!

Visca Santa Anna i Sant Joaquim!